

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Življenje, kakoršno je v resnici!

V mični vasici ob vznožju Karavank živita dva soseda. Naj ju imenujemo Kovarja in Tomaža. Trd kruh trgata iz borne zemlje zase in za svoji družinici, delo je njuna vsakodnevna parola. Par sekund hoda je od Kovarja do Tomaža, vmes ni plovov in ne kašipotov. Gospodarja sta potomca uglednih rožanskih družin, že stoletja tod živeti. Gospodinj obeh domov sta vzorni materi, ki poznata le delo in žrtev za svojce. Mladi drobiž obeh hiš se brezskrbno shaja k otroškim igram, nevedoč za veliki svet in njega čudna dogajanja. Prečesto si gospodarja priskočita medsebojno v pomoč, v nujni sili sta si vedno zlata soseda.

A med Kovarjem in Tomažem, sosedoma ene vasi, je vendarle postavljen visok, neviden plot. Zgradili so ga gospodje, ki skušajo iz temnih želja življenje uravnati po svoje. Vaščani štejejo Kovarja za zavednega, Tomaža za nezavednega Slovenca. In včasih se gospodarjema res zazdi, kot bi bili med njima prepadi, in morda bi se sčasoma odtujila in zasovražila, če ne bi bilo vsakdanjega življenja in še skupne poti v Cerkev. Odtujitev vsaj pa bi na vsak način tirjala teorija učenih gospodov.

Pred davnimi desetletji se je v vasici začela narodnostna borba. To se pravi, da se je na eni strani pojavila težnja po večjem upoštevanju materne jezika in organizirane gojitve domače narodne kulture, na drugi strani pa je istočasno vzrastel očitak nacionalne slovenske hujskarije, protikoroških in protinemških stremenj. Začel se je boj, ki ni brez trdot in ki skuša sleherno družino dovajati do odločitve za ali proti Slovincem in za ali proti Nemcem. To vsaj je zunanji videz boja, kateremu je zapadlo ljudstvo vprek. V resničnem njegovem bistvu pa je šlo in gre za odločitev med narodnim idealizmom in mrzlim koristolovstvom, med ljubeznijo in plehkno snovnostjo, med občestvenostjo in hladno sebičnostjo. V zadnjem jedru pa za odločitev med živim krščanstvom in mrtvilnim poganstvom. Tega dalekosežnega, le prečesto zastrtega ali celo v grde psovke in lažnjive parole zavitega dogajanja dobrosrčno in lahkoverno ljudstvo v celoti ni moglo odkriti do danes. V mnenju, da gre zgolj za neka nacionalna in politična stremjenja, se je v lahki veri podalo v igro Nemcev in Slovencev, landbundovcev in pristašev slovenske stranke, le delno spoznavajoč, da gre igra koncem konca za človečansko in krščansko bit. Tako sta se naša soseda Kovar in Tomaž notranje odtujila in šla miselno vsak sebi, se grdo zrla v politično razburkanih dneh, pri vsakdanjem delu in v velikih trenutkih nedelj, smrti ali porok pa se začudena vpraševala po vzrokih odtujitve in nasprotovanja.

Igra se je nadaljevala. Učeni gospodje v mračnih pisarnah so iztaknili modrost, da sta si Kovar in Tomaž po narodnosti povsem različna in nasprotna. To sta zastopnika dveh narodov, so dejali in še pravijo. Svojo drzno trditev podpirajo z „dokazi“, češ eden pozdravlja domačega župnika z „dober dan“, drugi z „dober den“, eden bere slovenske, drugi nemške liste, eden poje slovenske, drugi nemške pesmi, eden se trudi za pismeno slovenščino, drugi nemškuje z „še an ochtel“, eden poseča kaplanove slovenske prireditve, drugi zvesto sledi nemškemu kulturnemu delu, naziva svoje konje z „Schwarz“ in „Braun“, svoje pse s „Treff“ in „Waldi“ in „ist holt a Kärntner durch und durch“.

O ti jara gospoda in tvoja plitka učenost! Dan za dnevom razveljavlja življenje na vasi med so-

sedi to nesmiselno modrost. Vsakodnevna skrb še danes utirja pot od Kovarja do Tomaža, v obeh družinah se glasi mehko rožansko, slovensko narečje v govorici, pesmi in molitvi, tu in tam velja isti pozdravi in nazivi, tu in tam je ista navada in isto življenje, tu in tam isti ljudje in isto neizprosno delo, tu in tam isti zaželjeni nedeljski odidhi, isto veselje in ista žalost. Tu in tam isti Bog, ista mati zemlja, ista vera, govorica in domača družinska kultura. Tu in tam isti domači slovenski rod.

Pa kaj življenje, njegova pravila in njegovi zakoni! Za vsako ceno, tudi za ceno groženj in trdega pritiska se morata soseda razdružiti in odtujiti, da si bosta tujca pred hišnimi vrati. Lani so na vaškem obronku postavili spomenik z dvoimnim napisom „Dies Land bleibt frei!“, nadučitelj venomer vabi Südmärko, naj sezida telovadnico in prireja božičnice, s svojim Heimatkreisom hoče nasprotovati prosvetnemu slovenskemu delu, nemški mesečnik za narod „Windische“ kroži naokrog. V Celovcu bodrijo k „domovinskemu“ delu, nemški listi venomer slutijo srbsko vojsko nekje za gorami in zapirajo zvestobo svojim „prijateljem“, ja, rajhovska „National-Zeitung“ vidi vso državno mejo „gespickt“ z jugoslovanskimi simboli in prikrito grozi nemškim katoliškim krogom na Dunaju in njihovi „popustljivosti“ v narodno-političnih vprašanjih. V vedno novih oblikah se morajo po mnenju nekaterih ponavljati nekdanji koroški boji, glasovanje in strah za „ogroženo“ domovino. Zaman so na drugi strani trezna prizadevanja slovenskih krogov, slovenske prošnje v nemški prilogi in še pozivi, naj vsaj v teh za Avstrijo in za ves nemški narod tako usodnih trenutkih preneha sramotjenje drugorodcev, zaničevanje njihove materinščine in zlobna cepitev njihovih vrst v „nationalbetonte“ in „Windische“.

Slejkoprej se nemška nacionalna sebičnost igra z usodo našega ljudstva, v našem primeru z usodo dveh družin v neposredni sosesčini. In — priznamo — spretna igra ni brez uspeha. Govoriš z enim ali drugim, videzno je med obema vmes zapreka „večjega prijateljstva“ enega do Nemcev in morda še drugega ostri predsodki o prvem slovenskem značaju. V resnici pa samo neka neplovovita, od nemške sebičnosti podtaknjena zlobna domišljija, da zavisi usoda naše koroške domovine in 80milijonskega nemškega naroda od prezira slovenske govorice in kulture. Ubogi Nemci, ki ne vidijo, kje in kako se danes odločujeta usoda in prihodnost nemštva! Pomilovanja vredni koroški Slovenci, ki v slepem „prijateljstvu“ podpirajo nemško sebičnost v svojo in nemško pogubo in ki nočejo ali ne morejo razumeti za krščanstvom stremečega avstrijskega nemštva. Velik, zelo velik kos nemške usode se kuje na teh naših koroških tleh.

Gledamo prelom časov in njihovih nazorov v velikem in malem svetu. Verujemo, da bo — četudi morda po še hujših zreizkušnjah — prejkoslej zmagalo tudi v sožitju narodov naravno, krščansko naziranje resnice in pravice. Naj drugi še naprej podirajo mostove med sosedi, v vaseh in dolinah! Nekoč, morda prej kakor slutimo, bo razvoj ob naši in še mnogih naših nezavednih bratov blagi volji prelomil s sebičnimi blodnjami in mrzkim materializmom in vodil v dobo iskrenega narodoljubja, domoljubja in bogoljubja.

Tabori in prepadi.

Kaj bi se slepili! Fašizem v svetu koraka. Musolinijeva napoved nove dobe se uresničuje na svoj način. Za Italijo in Nemčijo se je pofašistila Japonska, zanjo Brazilija, sedaj je uvedla diktaturo Rumunija. Cela vrsta držav se še pripravlja, da sledi italijanskemu in nemškemu vzgledu ter prelevi v avtoritarne vladavine.

Na drugi strani vidimo Ameriko, Anglijo in Francijo v vedno odločnejši borbi za demokracijo, za njimi vrsto manjših držav, čisto v ozadju pa Rusijo z novim, boljševiškim evagelijem. Tudi tod se stopnjujeta odločnost in samozavest, predvsem v očigled vedno večjim drznostim fašizma. Na tej strani je število in moč, na oni bliskovita sila in dobršna brezobzirnost.

Pravijo, da bi bila rešitev sveta v tem, če bi se demokratične države odpovedale prijateljstvu z Rusijo in fašistične države svojim ekspanzivnim ciljem. To bi bila rešitev razdora v miru. Druga rešitev je v znamenju orožja. Trenutna je slednja bližnja od prve.

Važen datum bo 12. januarij, ko se v Budimpešti snidejo zastopniki držav rimskega bloka. Ozračje v Podonavju se na svoj način čisti in pričakovati je, da bodo zbrani ministri jasnejše spregovorili o sodelovanju podonavskih držav.

Rumunija na novih potih. Kralj Karol je izročil vladno vodjo narodno-krščanske stranke Gogi. Goga nima večine v parlamentu in bo zato izvedel avtoritarni režim, ki se bo opiral na kralja, vojsko in nacionalne rumunske kroge. Ostrih ukrepov pričakujejo proti židovstvu in levičarjem. Italija je z razvojem v Rumuniji zadovoljna, Francija pa razočarana.

V Egiptu je mladi kralj preprečil fašistični državni udar, ki ga je pripravljala organizacija „Modrih srajc“. Vlado vodje fašistov Nahas paše je kralj odpustil in imenoval kabinet zmernih osebnosti. Zasedanje parlamenta je odgodeno na nedoločen čas. Ljudstvo je na vladarjevi strani, „modre srajce“ pa napovedujejo ostro borbo za ustavo.

Židovstvo v Rusiji kopni, poroča „Reichspost“. Vedno manj je židov, ki jih je revolucija posadila v mastne službe. Posebno ostro nastopa Stalin proti revolucionarnemu židovstvu, ki še vedno veruje v svetovno revolucijo in iz revolucije izhajajočo zmago socializma. Židovska država Birobidžan šteje 12.000 židov, ki pa imajo manj svobode kakor drugi narodi. „Če bi židje danes mogli voliti med Stalinom in carjem, bi se odločili preje za carja“, trdi nek ameriški žid.

Tudi Amerika računi samo še z dejstvi, pravi predsednik Roosevelt. „Trudil sem se dovolj, da bi v svetu zaustavil razoroževanje, a narodi se v podvojeni meri naprej oborožujejo. Ta dejstva mora Amerika priznati.“ Proračun za vojsko in mornarico je bil zvišan za ocelo milijardo dolarjev.

Japonska diktira Kitajski mirovne pogoje. Najprej zahteva gospodarsko pogodbo, po kateri lahko izrablja dohodke kitajskega bogastva, kakor so carine, promet i. dr. Kitajska mora pristopiti h protikomunistični pogodbi, dovoliti mora v severnem delu stalne japonske posadke ter vrh vsega poravnati škodo, ki jo je imela Japonska s sedanjo vojno. — Ti pogoji nekam sličejo onim, ki jih je avstro-ogrska vlada pred izbruhom svetovne vojne diktirala Srbiji. — Medtem se boji na kitajski zemlji nadaljujejo z nezmanjšano ostrostjo. Mesto Kanton obstreljujejo japonska letala, da pripravijo uspeh japonskega vpada v središče južne Kitajske.

Kratek pogled po svetu. Berlinska vlada bo dala 270 milj. mark mladim ljudem za ustanovitev družin. — Državo Peru je obiskal močan potres. — Na Gornjem Avstrijskem so odkrili veliko tihotapstvo narodno-socialističnega propagandnega materiala. Dunajska vlada je protestirala v Berlinu. — Z novim letom je stopila v veljavo nova irska ustava, po kateri je Irska gospodarica svoje usode. — Sovjeti gradijo utrdbe ob kitajski meji. — V Rimu so otvorili spomenik maršalu Poljske Piłsudskemu. Proslave se je udeležilo poljsko vojaško zastopstvo. — V Nemčiji odpirajo posebne šole za neveste vojakov in narodno-socialističnih

članov. — Vatikan ima z novim letom novo radio-oddajno postajo, ki je med najmočnejšimi na svetu. — Za hitlerjansko propagando v inozemstvu izda berlinska vlada letno 5 milijard mark. Propaganda se vrši povsod, kjerkoli živi kak Nemec. — Švica namerava izstopiti iz Zveze narodov in Zvezi odpovedati njen sedež na švicarskem ozemlju. — Brezposelnost v Ameriki narašča. Ameriške avtomobilске tovarne so z novim letom odpustile 30.000 delavcev.

Novoletna želja g. dež. glavarja dr. Sucher-ja. Povodom noveletnega sprejema članov osrednjega vodstva dom. fronte ter zastopnikov civilnih, vojaških in upravnih oblasti je dež. glavar izrekel novoletno voščilo in med drugim dejal: „V Evropi, polni napetosti, v času, ko se uničujejo kulture, mora biti Avstrija nosilec kulturne in mirovne zamisli, nosilec nemškega miselnega sveta, zaščitnik prastare srednjeevropske kulture. Naj bi končno spoznali to vsi, ki se oklepajo svoje narodnosti. Naj bi spoznali, da izkažejo svoji narodnosti največjo uslugo, če Avstrijo priznajo. Mi hočemo hoditi roko v roki z vsakim, ki je tod rojen, ki je zato deželo krvavel in ki je dobre volje... V tem smislu pozdravljam vse stanove, delojemalce in delodajalce, pozdravljam vse doline, pozdravljam Nemce in Slovence z željo, naj bi se zavedali, kje so rojeni in da so Avstrijci.“

Zahteve slovenske narodne družine

Iz govora g. prof. dr. Joška Tischler-ja o priliki pevskega koncerta v Borovljah.

Prazniku telesne in duhovne družine se pridružuje danes za več Rož praznik slovenske narodne družine. Vem dobro, da je treba veliko žrtve in poguma, da se naša slovenska družina postavi v javnosti. Vem, da se vsem drugim za njihovo delo v javnosti obetajo nagrade in priznanja, slovenskemu narodnemu delavcu pa se godi krivica vsakokrat, kadar se pokaže v javnosti. Pri naših razmerah v deželi še zdaleka nismo tako daleč, da bi se slovensko kulturno delo pravilno cenilo in doumelo. Vsem brez izjeme se spet in spet predbaciva, da vršimo protidržavno delo.

Treba je silne borbe, da dokažemo, da slovenski kmet in delavec nimata samo kulturne potrebe, da v družini slovensko govorita in v cerkvi slovensko molita. Slovensko se hočeta sporazumeti tudi s svojim zdravnikom, najti hočeta razumevanje pri sodniji, njuna mladina mora dobiti v šoli učitelja, ki otroka razume, in mora imeti odprto pot do vseh poklicev v deželi in državi. To je, kar je dež. svetnik dr. Hurdes nedavno na frontnem zborovanju v Pliberku kratko označil: „Wir können von den Slowenen doch nicht verlangen, dass sie zeit lebens unsere Stiefelputzer seien!“

Slovenski človek zahteva zase in za svojo družino priznanje enakopravnega državljanja. Dejstvo, da v polni meri vršimo državljanske dolžnosti od plačevanja davkov do vojaške obveznosti, nam daje moralno pravico, da za našo zvestobo do države zahtevamo zase najpreprostejše pravice, ki nam gredo po božjem in na naravnem pravu. Prva naša zahteva je, da se naša mladina vzgaja v skladu z naravnimi pogoji. Mi zahtevamo v vzgoji ne samo mesta govorjeni in pisani materinščini, marveč tirjamo tudi

duha, ki naj odgovarja dejstvu, da živita v deželi dva naroda, določena v sožitje po naravi in božji previdnosti. Druga zahteva je življenjska in gospodarska podlaga slovenskih domov in družin. Če človek primerja gospodarske in življenjske razmere drugih dežel s slovenskim delom Koroške, pride do prepričanja, da so prilike prilike pri nas obupne. Za vse dele dežele in države se je prej in sedaj več storilo, kakor za naše ozemlje. Poljedelstvo, živinoreja, sadjarstvo je na žalost za desetletja za drugimi deli države. Naj bi to dejstvo vendar enkrat odprlo oči vsemu prebivalstvu in ga vodilo k skupnosti in vzajemnosti! Vem dobro, da gotovi krogi nočejo napredka v izobrazbi in gospodarstvu, ker se bojijo za svoje stolce, vem pa tudi, da je napredek v gospodarstvu in izobrazbi mogoč le, če je narod edin in če ves narod zahteva upoštevanje svojih potreb.

Dokler ne izsilimo potrebnega razumevanja od merodajnih krogov, si moramo pomagati sami. Sami moramo v svojih društvih braniti slovenske kulturne potrebe in ta društva povezati v močno, enotno Slovensko prosvetno zvezo. V času boja morajo vsi osebni interesi stopiti v ozadje in skupni interesi stopiti v ospredje. V obrambo gospodarskih potreb služijo slovenske posojilnice in njihova centrala. Naj bi po svojih sredstvih bile v pomoč vsakomur, ki je v gospodarski težavi. Zunanji zastopnik naših kulturnih in gospodarskih težej je „Koroški Slovenec“, znak našega poštenja in odkrite volje za sodelovanje v deželi in državi. Posebno v sedanjem času mu držimo disciplino, širimo in priporočajmo ga!

V nemški besedi je govornik med drugim povdaruil: „Zavedam se, da pri sedanjih miselnosti dežele ne bo mogoče doseči niti sedanji in morda niti naslednji generaciji normalne ureditve narodno-političnih prilik. Prepričan pa sem, da bosta oba dela prisiljena pristati na zakon pameti in prepustiti zakon ljubezni prihajajočemu rodu. Kot že ponovno, se obračam tudi danes na nemške rojake, ki resnično ljubijo svojo domovino in imajo v deželi moč v rokah, naj doprinesejo svoj delež k razrešitvi zamotanih narodnostnih prilik!“

Domače novice

Narod naš dokaze hrani!

Koncert slovenske pesmi na Štefanovo v Borovljah.

„Prihitite na prireditev naših vrlih pevcev, da bo v božičnih dneh nosila še naša lepa melodija obilo dobre in blage volje!“, tako so vabili lepaki Prosvetne zveze na boroveljsko prireditev. Niso klicali zaman, odzval se jim je ves spodnji Rož, celovška okolica in še naši pridni hribovci. In tudi niso lagali, ker je prireditev po svojem pestrem sporedu in izredni pevski disciplini v nizu dose-danjih večjih nastopov nedvomno dosegla višek tovrstnega kulturnega udejstvovanja — v zadovoljstvo številnega občinstva, ki je napolnilo dvorano do zadnjega kotička, ter v veselje pevcev in prirediteljev. Z Borovljami se odpira nova stran naše pevske kulture in še novo poglavje našega narodnega življenja.

Prireditev je otvoril predsednik boroveljskih prosvetašev g. Vertič s pozdravom in navedbo sporednih točk, nakar se je razgrnil oder s pevci in je stopila preden mala Danica Borovnikova. Korajžno, samozavestno je zvenela njena „Pesem koroških Slovencev“ in izzvenela v zaprisego dneva: **Da smo tudi mi Slovani, da slovensk' je Korotan, narod naš dokaze hrani...** In je Danica pripela rudeč nagelj na prsi nadebudnega skupnega zborovodje g. Tona Nagela. V imenu mestne občine je nato g. obč. svetnik Kometter tolmačil županove pozdrave, voščil koncertu čim najboljšega uspeha ter izrazil željo vzajemnega sodelovanja občanov in novoizvoljenega mestnega predstojništva. V zboru 90 pevcev je za pozdravi zaorila kreпка narodna zdravica „Slovenec sem“, se stopnjevala v forte in fortissimo v naslednjih „Ob večerni uri“ in „Na planine“ ter se v mehkem piano ulegla v nežni „Pogled v nedolžno oko“. Tudi ta skupni zbor vnovič potrjuje razsežnost našega pevskega materiala, ki ga je zborovodja spretno in večje uporabil ter tako potrdil sloves rožanskih pevcev. Zaslužena je bila topla pohvala občinstva. Posebno presenečenje je pripravil sledeči nastop mešanih zborov v pesmih „Kaj delajo ptičke“ in „Bom vdava se“. Sočni čisti ženski glasovi, to je nova nota naših pevskih koncertov, s katero je doslej prednjačil močni pliberški zbor. Odslej mešanih zborov tudi na ostalih večjih prireditvah ne bomo več mogli pogrešati, prijetno bodo izpopolnjevali nastope moških pevcev, po njih bo prišla pestrost in glasovitost slovenskega petja do polne veljave. To je najprej zasluga Pliberčanov z drugih prireditev in sedaj še v posebni meri zasluga šentjakobskega, podljubeljskega in boroveljskega mešanega zbora ter njihovega vodje.

Toplo pozdravljen je po prvem pevskem delu nastopil predsednik S. P. Z. g. dr. Joško Tischler ter v izbranih besedah razgrnil potrebe in bolelosti slovenske narodne družine. (Glavne odstavke iz govora prinašamo vsled njihove načelne važnosti v posebnem članku.) Predsednik je svoj živalno potrjevali govor zaključil z zahvalo in odzdravom boroveljski občini in novoletnimi voščili. Govoru so sledile slike iz slovenske Koroške, njenih naravnih krasot, ljudstva in zgodovine, ponazorjene po uvodnih besedah prosvetnega tajnika. Govor in slika sta tako posrečeno razila, kar se je sicer iz pesmi dalo čutiti, a ne povedati.

Spet je sledilo petje. Posamične nastope moških zborov so uvedli svečani pod vodstvom g. Beguša z ljubko „Snueči sem dobov pisemce“ in z njo potrdili svoje sloveče ime. Posebno ti sveški basi, uglašeni in obsežni, da jim je težko najti para v deželi! Gorjanci iz Kotmare vesi so se postavili z „Usodo“ in „Šopkom“. Očitno jih sedanjí pevovodja Štefan Ogris drži na stari višini, katero so dosegali po mnogih prav uspešnih nastopih doma in v Jugoslaviji. Senzacija popoldneva so bili Selani s selskima „Jes sm an kmetovski ovčar“ in „O ti preburna ženska stvar“. Neverjetno razločno izgovarjajo, točno in enotno zadevajo, mirno podajajo, da je pesem po melodiji in vsebini užitek. Ta vrli gorjanski zbor g. Simna Olipa smemo uvrstiti med najboljše naše pevce. — Za moškimi so nastopali posamni mešani zbori. Številčno šibkejši od drugih, a zato tem bolj uglašen je šentjakobski zbor, ki si je izbral za svojo pesem „Pojdam“ v rute“ v Nagelovi pri-

Podlistek

Juš Kozak:

Beli mecesen.

(32. nadaljevanje.)

Pozno proti jutru se je vrnila domov. S strahom sta jo sprejela oče in mati.

„Liza!“ Mrtvaško obličje ju je pogledalo. Nato se je zaklenila in legla na postelj.

Vse se ji je razodelo. Pred očmi ji je stal, velik, pogled upirajoč v skalo. Zdaj je vedela, zakaj se ga je od prvega trenutka bala in se še vedno trese pred njim. Sovrašstvo je kopnelo pred njim, kakor bi ga ne moglo doseči. Kolikor je ponavljala besedo „prekleti!“, da se ji je beseda razpasla v mesu in krvi, toliko bolj ga je čutila kot grozo pred seboj.

Sama sebe se je prestrašila, ko je izpregovorila strašno besedo: „Morivec!“

Tisto jutro je Martin planil iz dremavice, v katero se je zazibal po prečuti noči. Čudne, pekoče oči so ga zbudile. Ko se je predramil, se je zaman oziral za njimi.

„Tako me ne bo imel rad nikoli in nikjer na svetu nihče, kot me je imela Liza,“ je dejal žalostno.

Popoldne je prišel Gržina k Smrekarjevem. Z Lizo sta ostala sama. Pogledala ga je in mu rekla:

„Vzamem te. Rada pa sem imela samo onega, ti več, koga.“

Na svatbi se je smejala in plesala. Ena izmed tet pa se je začudila. „Kaj ni čudno, tako mlado dekle, pa tako hripav glas?“

Drugo nedeljo, zadnjo v predpustu, je peljal Martinov brat Grajzarjevo pred oltar.

Ko so sedeli za mizo, je imela mati objokane oči. Dvakrat je hotel vstati oče, da bi napil mladim, a vselej je sedel nazaj. O Trati bi bil rad govoril, pa ni mogel.

Katarina je vedela, da hodi Martin po prepovedanih potih. Z ljubečim srcem je slutila v njem nerazumljivo strast, da je bil skoraj vselej v smrtni nevarnosti, kadar je šel. Še več so ji razodevale redke besede, s katerimi ji je pripovedoval o življenju v skalah. Dokler bo Martin dihal, mora biti prvi, kateremu je vsaka nevarnost igrača. Zato ne more živeti brez nje.

Solnce je že stalo visoko in sijalo dolgo. V skalah se je zganilo. Zamolklo bobnenje je prihajalo po dolini. Vode so naraščale. Katarina je prisluškovala z utripajočim srcem.

Ponoči je Martin odhajal ter se vračal včasih šele drugo noč. Oko se mu ni nikoli pomračilo. Le nekoč, ko je prišel v pozni uri utrujen, da je komaj govoril, je nosil žalost v očeh.

„Kaj ti je, Martin?“ ga je vprašala.

„Naš gozdar je strahopetec. V gore se ne upa,

strelja iz zasede. Dva ležita pri studenčku tam spodaj, „je šepetal.

„Kaj ni postave?“ je vzklopela.

Trudno se je posmešnil: „To smo mi podrli. Brez nje živimo!“

V naslednji noči ga je prosila: „Martin, ne hodi!“

Rahlo ji je razklenil roke: „Nista še pokopana!“

Dva dni je hodila na skalo, odkoder se je videlo visoko gori v strmino, po kateri se je navadno spuščal h koči. Oči ga niso odkrile. Šele tretji večer so jo objele raskave dlani. Trenutno je obstal pred njo.

„Kako si prišel?“ se je začudila, „ves čas sem gledala.“

„Kaj ne, velike so skrivnosti skal,“ se je smejal. V koči je izrekla davno željo: „Martin, vzemi me enkrat s seboj.“

Dolgo se je upiral, nato ji je obljubil. Zaspano si je mela oči, ko jo je zbudil: „Pojdi, Katarina!“

„In puška?“

„Danes ne bom streljal, pokažem ti gore.“

Oprezno je prisluškoval pred kočo. Nato sta zavela vkreber. Tik za njim je hodila. Nad njima se je odprlo nebo, jutranje zvezde so sijale.

„SNEG se udara,“ je dejal, „počasi bova hodila.“ Povsod je ječalo. Zdaj in zdaj se je oglasil kamen, ki se je sprožil ter potegnil s seboj sneženo plast.

Položil je prst na usta. Napeto ga je gledala. „Pod stene prihajava.“ Dal ji je roko in je čutil, da je vsa vlažna.

redbi. Presneto so se morali potruditi Kapelčani pod vodstvom pridnega Štefana Pipana, da niso zmanjšali dobrega utisa. A imajo sijajen glasovni material in še večjega vodjo ter so želi posebno z drugo „Triglav“ burno pritrdilo poslušalcev. Še nekoliko več pevskega uživetja in ta najmlajši zbor bo tekmoval s prvimi. Številčno močni, glasovno razkošni zbor Borovljancev je s svojo „Planinsko“ in koroško „Da bi biva ljipa ura“ pokazal, kaj vse se da pripraviti iz dobrih pevki in pevcev. Njihovim zborovodju g. Sprucku gre še posebno priznanje!

Mehka koroška narodna v skupnem moškem zboru je prireditev zaključevala. Rožanska duša, ki tako dobro ume izražati svoja občutja v melodiji in ki celo ob žalosti ne more povsem skriti svoje pristrčne živahnosti, je prišla do izraza v tožbi zapuščenega fanta „So pa oča in mat' zapustil me“ in še v otožni „Saj nči frajda več na svjite“. Naj bi mladi harmonizator prve in ostalih manj poznanih rožanskih narodnih popevcic, g. Nagele, še naprej odkrival staro bogastvo, kakor tokrat si bo vsikdar lahko svest narodove hvaležnosti.

Svoj višek je pevska prireditev dosegla z Gregorčičevo „V pepelnici noči“, temperamentno podano po mladi Milki Vertičevi. „Vstani, borni narod moj... Tvoj je vstajenja dan!“ Kar je govorila cela prireditev, je mlada Milka še enkrat podarila z enim samim stavkom. Tako lepo uspeli popoldan je zaključila himna domu „tam čriez gmajnico“.

„Kindergarten.“ Najnovejša akcija Heimatbunda so nemški otroški vrtci v slovenskih krajih. Že so ustanovili te najnovejše ponemčevalnice v Št. Ilju, Glinjah, rožanski Bistrici, Svečah, Št. Jakobu, Dobri vesi i. dr. Voditeljice so Nemke in se morajo redno posluževati tolmačev, da otroke razumejo. O delu v teh vrtcih ni treba izgubljati besedi. Parola „Ponemčujmo, kar se da!“ velja torej v podvojeni in potrojeni meri v državi s krščansko ustavo!

Nemška priloga našega lista izide začetkom januarja v knjigi. Mnog, ki je z zanimanjem bral stvarno, brezstrastno razpravo, bo rad segel po knjigi, ki je za naš narod dokument zgodovinskega pomena in najlepši dokaz dobre volje za sporazum in vzajemno sožitje obeh koroških ljudstev. Knjiga se za ceno šil. 2.50 naroča pri upravi lista ali v pisarni prosvetne zveze.

Sprejeli smo od tiskovnega referenta dež. vlade sledeči popravek: Z ozirom na beležko „Drei Völker“ v šte. 50 „Koroškega Slovenca“ z dne 15. decembra 1937 se ugotavlja, da so bile izjave dež. glavarja dr. Sucherja nekemu dunajskemu sotrudniku lista „Der Tag“ v navedenem članku napačno podane. Na dotičnem mestu se ne sme glasiiti: „Tudi danes živijo na Koroškem trije narodi v polnem sporazumu drug ob drugem.“ Smisel izvajanj g. dež. glavarja je stremel za ugotovitvijo, da se križajo na Koroškem trije kulturni krogi, pri čemer so mišljeni nemški, slovanski in romanski. Sklepi, ki jih „Koroški Slovenec“ na navedenem mestu navaja, so torej povsem nepravilni.

Izpod Pece. (Globasnitz—Globasnica.) Tudi pri nas je priredila Südmarka božičnico in ob tej priliki obdarila številne otroke. Ustanovili so tudi podružnico Heimatbunda, pri kateri se kot delovni člani predvsem udeležujejo orožniki, učiteljice in cariniki. Imeli so prireditev z igro in plesom in je pri njej sodelovala tudi šolska mladina. Otvoritveni govor je imel tukajšnji vodja domovinske fronte. — Pd. Vrtniku so cariniki odgnali vola, o katerem trdijo, da je bil pred letom utihotapljen iz Jugoslavije. Zadeva še ni razščiščena. Sploh je zbog težkih gospodarskih prilik in bližine državne meje ter velikega števila poklicnih tihotapev naš kmečki stan težko prizadet. — Živahno je postalo na cesti proti Sinči vesi, kamor prevažajo naši furmani od Leitgebove firme kupljeni les. Če bo zima ugodna za vožnjo, bo na naših malih kmetijah vsaj nekaj tako težko zasluženega denarja. — Govori se, da bodo v doglednem času začeli v Peči spet kopati premog in svinec. Rudokop so opustili pred desetletjem.

Izpod Dobrača. (Ahomitz—Zahomc.) Najprej naj častitamo našemu g. županu Schnablu, kateremu se je rodil tretji sinček, ki bo dobri mamici in atku nedvomno v veliko veselje. — Schnablova gostilna pri pd. Hrepcu je nanovo prenovljena in bo kmalu zaslovela kot ena najprijetnejših daleč naokoli. Nedvomno jo bodo poleg domačinov radi posečali tudi številni tujci, ki v zimi s smučmi obiskujejo naše planine. Če bi še bil župnik Hani pri Zili, bi danes naša planina že slovela kot najpriljubljenejša za lepi zimski šport. — Pd. Morču v Draščah se je rodil 11. otrok, kateremu je botroval sam zvezni kancler po svojem zastopniku. — Südmarka je na Bistrici priredila božičnico ter obdarila 36 otrok. V nedeljo 9. januarja pa igra

„Zila“ ob 7. uri zvečer pri Prangarju na Brnci „Lovskega tafa“. — V Zahomcu je umrla Lucija Kanduš, pd. Pipova Cija. Rajna mati si je vse svoje življenje s trudom in pridnostjo služila borni kruh. Pred desetletji že ji je umrl mož, v svetovni vojni je izgubila sina Janeza, hčerka Marija pa je pri pd. Abuju. Svoja zadnja leta je preživela pri Pipu, umrla pa pri Špahunju, kjer so ji lepo stregli v zadnjo uro. Č. g. Kuchling so ranjki materi govorili lepe poslovilne besede. Osamel hčerki naše toplo sočutje, rajnici večni pokoj! — Na Bistrici se je preselila v večnost Marija Wallner, pd. Koščeva mati. Slovela je kot izborna poznavalka življenjepisov svetnikov in svetnic. Večni ji pokoj!

Izpod Obirja. (St. Margarethen i. R.—Šmarjeta v Rožu.) Domala nas je zapadel sneg in le težko najdemo stike z zunanjim svetom. Sedaj prihajajo do besede naši sodarji, ki so pravi predstavniki naše domače obrti. Pripravljajo se že na prihodnje leto, ki jim bo — upamo — dalo spet nekaj zaslužka. Iz Wittgensteinovih gozdov Zavrhom vozijo naši vozniki že izza mesca dni hlode v Kočuho in pri tem zaslužijo na dan povprečno 20 S. To je v ožgled izredno nevarni in trudopolni vožnji razmerno boren zaslužek. — Lepa bo naša bilanca rojstev in smrti ter bo prekosila brzokone večino koroških občin. Umrlo jih je v minulemu letu 9, rodilo pa se je preko 30 otrok. Tako bomo izenačili izpad rojstev v ostalih delih našega okraja. Menda nas zmagajo samo še Medgorčani, kjer se je — kot čujemo — rodilo 20 otrok, v istem času pa umrla komaj ena oseba. No, o tem bomo ja še izvedeli.

Izpred hodiškega jezera. Naše jezero je zamrzlo in s svojim zrcalno čistim ledom vabi od blizu in daleč prijatelje priljubljenega drsalnega športa. Gostilna pri mostu je že popolnoma urejena za zimске športne mesece. Edino domačih klobas ji še primanjkuje, ker še niso uležane. — Zadnjo poroko smo obhajali v farni cerkvi minuli torek in sicer tiho, kakor se spodobi za božični čas. Valentin Egger iz Melske doline se je poročil z Ano Oraš z Radiš. To je bila v letošnjem letu dvajseta poroka. — Svoječasno smo poročali o vlomcu Ogru, ki sta ga zajela na jezeru dva domačina iz Sekire. Sedaj je bil pred sodnikom obsojen na več mesecev ječe.

Suetschach—Sveče. (Kronika.) V naši župniji imamo eno farno cerkev, dve podružnici, enega duhovnika, eno katoliško slovensko izobr. društvo, dve šoli, 4 učitelje in 2 učiteljici, dva Heimatkreisa in dva nemška otroška vrtca. Kljub temu se ljudje pritožujejo nad neubogljivo mladino. — 23. m. m. je prišel pod avto 12letni Kezmarjev Hanzej. Dečko je bil prisotnega duha in je smuknil izpod voza, a si pri tem zlomil nogo. Pa ostal je živ.

To in ono. Za nadučitelja v Borovljah je imenovan dosedanji nadučitelj in župan v Motnici g. Blaž Lakota. Novoimenovani velja kot dober vzgojitelj in pravičen mož. — V minulemu letu je odpovedalo radio-aparate 37.000 slušateljev. Število slušateljev je s tem padlo na 582.000. Odpovedi gredo na račun zvišanja pristojbin. — Posestniku Guganiju na Gornjem Koroškem je nedavno neka zver ponoči pregrizla deveterim ovcam goltance. Kmalu nato so našli v hlevu posestnika Hasslerja 12 raztrganih ovc. Zver je podobna volku, a bo najbrže podivjana pasja mrcina. — Vremenski preproki napovedujejo za januarij hud mrz. — V letu 1937 je vrgla muta za ceste preko Visokega Kleka 1 milijon šilingov. Med obiskovalci je bilo 53.000 tuzemcev ter 95.000 inozemcev. Največ je bilo Čehoslovakov, rajhovcev in Madžarov. — Mariborski grad nameravajo do jeseni preurediti v muzej. — Goriška Mohorjeva družba je izdala za leto 1938 poleg koledarja še tri leposlovne knjige kot darilo svojim članom. — V Mostah pri Ljubljani je umrl bivši državni poslanec v dunajskem državnem zboru nadučitelj Fran Jaklič. Rajni je bil tudi dober ljudski pisatelj in je bil po svojih delih „Zadnja na grmadi“, „V graščinskem jarmu“ in „Peklena svoboda“ poznan med vsem fiovenskim ljudstvom. — Notranji minister kraljevine Jugoslavije je ustavil izdajanje lista „Pohod“ in „Delavski list“. — 24. p. m. je v Prevaljah pogorela velika tovarna lepenke. — Za porotnike so bili izžrebani med drugim: Jožef Piskernik iz Lobnika pri Kapli, Lorenc Lassnig, posestnik v Slovenjah, Tomaž Drobiunig, gostilničar v Selah, Albin Wernig iz Psinje vesi, Matija Mutzl, župan v Medgorjah, Janez Kopeinig, posestnik na Žihpoljah in Eduard Kugler iz Sinče vesi. — Na Schneebergu pri Dunaju so plazovi zasuli 8 smučarjev.

**Inserirajte
v „Koroškem Slovencu“!**

Naša prosveta

Letošnje Mohorjeve.

„Spet se več bere na deželi,“ tako nam je zagotovil starejši duhovnik naše dežele in svojo drzno trditev dokazal z dejstvom, da segajo ljudje z rastočim zanimanjem po književnem daru družbe sv. Mohorja. Ne bomo mu oporekali, saj v našem času posebno tovrsten optimizem dobro dene človeku, a zdi se nam, da gre rastoče zanimanje za Mohorjeve vsaj letos tudi na račun razkošne, pestre vsebine vseh šestih knjig.

„Koledar“ za letošnje leto poseka nedvomno vse slične, predvsem nemške proizvode na književnem trgu. Dovolj je v njem prispevkov za ljubitelja leposlovja, prosvetaša, gospodarja, pobude za in spomini okoli Mohorjeve družbe ne bodo ostali brez odmeva, še naši političarji pridejo na svoj račun. Če bi razpisali nagrado za najbolj brano letošnjo knjigo, bi jo gotovo dobil Mohorjev koledar, ki ustreza pač vsakršni, tudi najbolj razvajeni želji. Kar pogrešamo, je edino: našega leposlovca, povestnika in četudi bi ne mogel tekmovali z Finžgarjevim Jakom ali Bevkovim Žganjem.

„Večernice“ beležijo svoj 90. zvezek in prinašajo konec zgodovine stištik menihov. Izmed vseh štirih „stiških“ zvezkov bo najbrže zadnji najbolj ugajal. Simpatije bralcev bodo na strani nazorno izklesanega Trlepa in njegovih sinov. Poberetova Neža in Pljuskarica bosta našli pristašini med ženstvom, razsodnejši čitatelji pa bodo iz knjige brali pikro sodbo liberalizmu. Na mislih in izrazih bogata knjiga bo našla hvaležne prijatelje.

„Bajtarji“ iz peresa J. Plestenjaka opisujejo življenje v loških hribih, ki pa bi se lahko dogajalo tudi kje v obirskem, lobniškem ali selskem svetu z eno samo izjemo, da namreč v avtoritarni državi ni več štrajkov — delovnih seve, zato pa temveč ljubezenskih. Da bi bilo med nami le še več takih Jak in Rez in pa mater Rekaric!

„Preko morij“ se lahko bere in prijetno ogledujemo. Potopis je zanimiv še vsled tega, ker srečavamo njegove kraje pogostokrat v dnevnem časopisu. Naši vojaki svetovne vojne bodo doživeli „ruskih“ ujetnikov v skrajni Sibiriji lahko dodali še marsikaj iz svojih bogatih spominov bližnje Rusije. Morda izide ta ali ona črtica v našem listu. Vsekakor je dobro, da se ohrani spomin na svetovno vojno, poznim rodovom v pouk in razvedrilo.

„Življenje svetnikov“ obravnava letos mesec avgust. Zaključena knjiga bo zaklad vsaki katoliški družini in bo poleg slovenske zgodovine delo, na katero bo naše ljudstvo lahko s ponosom zrlo, ker ga nima sličnega mnogo večji narod.

„Družinski molitvenik“ seznanja s cerkvenimi obredi poroke, krsta, spovedi, sv. obhajila, dobro bo uporabljen kot mašna knjižica in pripomoček za družinske pobožnosti. Škoda le, da se bodo nevezani izvodi mnogokod porazgubili.

Na kratko o knjigah za doplačilo. Bolgarske in poljske novele odpirajo nov, doslej skoraj nepoznan svet slovenskih bratov. Toplo bi jih priporočali našim prosvetnim knjižnicam. Okusno ilustrirani „Ptčki brez gnezda“ bodo kras vsake mladinske knjižnice in bi jo moral kot prvovrstno vzgojno povest prebrati vsak Slovenec, mlad ali star. „Vid in Beli ptič“ morata navdušiti vsakega mladega človeka in oploditi njegovo fantazijo. „Krompir“ pa je neobhodno potrebna gospodarska čitanka in bi jo toplo priporočali predvsem Podjunčanom v ožgled zasnovani krompirjevi akciji in vsem ostalim gospodarjem.

Še par besedi o letošnjem številu koroških Mohorjanov. Morda je imel uvodno omenjeni gospod prav s svojo trditvijo o rastočem zanimanju za čtivo. 2608 koledarjev, povesti, svetopisov, molitvenikov v deželi koroški v letu 1938 pomeni nekaj, kar se ne da lahko povedati v besedah. To je kultura, ki prekosi vse blesteče stavke o narodni prosveti — če je zgorajšnja trditev resnična. Dal Bog, da bi bila, saj bi bilo v naš velik prid in v veselje dobrotnici Mohorjevi družbi.

Družinski praznik. V nedeljo 9. januarja praznuje Cerkev sv. Družino. Praznovanje je uvedel papež Benedikt XV., da bi s tem močnim poudarkom rešil, dvignil in poglobil po svetovni vojni tako razrvano družinsko življenje. Nazaretska družina naj bi postala svetel vzgled vsaki krščanski družini. „Bratje, oblecite si pristrčno usmiljenje, dobrotljivost, ponižnost, milobo, potrpežljivost, prenašajte drug drugega in si odpustčajte, če ima kdo na kom kaj grajati; na vse to pa oblecite ljubezen, ki je vez popolnosti. In mir Kristusov naj kraljuje v vaših srcih!“ — tako opominja berilo družinske nedelje. — Nikakor slučajno je za naša društva od-

rejeno popoldansko družinsko praznovanje. Družina, njena rast in njen procvit bodijo postavljeni v osrčje prosvetnega dela. Kaj pomagajo številne oderske prireditve in veliki pevski nastopi, če pa ostajajo in postajajo naše družine raztrgane in razrvane in če iz njih bežita ljubezen in domačnost? Kaj hasnejo naša prosvetna društva, če pa umira družinsko življenje? Vsa prosveta mora biti osredotočena na družino. Družino mora utrjevati, globiti, polniti, bogatiti, v močnih družinah bo našla močne korenine in se bo razvijala sama v bujni rasti. — Družinska nedelja spominja tudi na narodno družino, ki je v svojem zadnjem bistvu razširjena domača družina bratov in sester enega duha in srca. Še bolj ko dom, razdira sebičnost narod in ga trga v kosce. Vedno več velja v razdvojenem svetu enotna, krepka, edina narodna družina. Za to so društva, da utrjujejo in ščitijo skupne, narodne interese in jih zoperstavljajo osebnim željam in razkrajajočim vplivom. Posebno v naših narodnostnih prilikah je organizirano, smotno ustvarjanje enotne narodne volje dvakratno potrebno. — Prosvetna družinska proslava 9. januarja je poizkus poenotenja našega kulturnega udejstvovanja. Na društvih je, da se čim najbolj obnese družinam, narodu in društvom samim v prid!

Globasnitz—Globasnica. Mnogo lepih iger je že bilo na našem odru, poleg pasijona pa je misterij „Henrik — govavi vitez“ zapustil najgloblji utis. Prireditev na Štefanovo je izborna uspeha, večša roka režiserjeva se je poznala. Posebno prijetno sta presenetila Henrik in Blanka, nastop zadnje je bil pravi dogodek na odru. Med odmorji je pel novi zbor petnajsterih postavnih fantov iz Večne vesi in Podgore pod vodstvom Mirnikovega Jurija. Igra „Henrik“ se ponovi v nedeljo 9. januarja ob 3. uri pri Šoštarju ob sodelovanju pevcev.

Razstava. (Latschach—Loče.) Pri nas se je vršil pod vodstvom Milke Hartmanove šesttedenski gospodinjski tečaj. Tečaj je posečalo deset deklet. Na zadnjo adventno nedeljo je bila pri Pušniku v Ratenčah razstava ročnih del in kuhinjskih izdelkov ter zaključna prireditev. V razstavi so dekleta pokazala izredno lep napredek v vseh področjih kuharskih umetnosti, ročna dela so istotako bila najlepše izpričevala za znanje voditeljice tečaja in pridnost tečajnic. Kuhinjske umetnosti so našle do zadnjega proizvoda odjemalce. Prireditelja sama je nudila vrsto prizorov iz narodnega življenja, par božičnih slik in nadvse priljubljene palčke. Občinstvo, katero je napolnilo Pušnikovo dvorano do zadnjega kotička, je ponovno z burnim aplavzom zahtevalo ponovitev posameznih točk, predvsem sta božični prizor z malo Mojcko, ki je igrala Jezuščka, in prizor palčkov morala ponovno na oder. Ravno ti prizori so nam vsem gledalcem tako nazorno pokazali vsestranske sposobnosti gospodične Milke, ki je otroke brez vsake tovrstne izobrazbe postavila kot mojstre na oder. Pri zaključni prireditvi je govoril predsednik Prosvetne zveze. V svojih izvajanjih je predvsem povdaril, da bosta slika in mnenje o nas taka, kakoršni pač bomo mi sami, mi sami smo tista krščanska slovenska knjiga, v kateri nasprotnik dan za dnem prebira in si o nas ustvarja svoje mnenje. Zato je potrebno, da vsak izpolni svoje mesto v verskem, narodnem in tudi stanovskem oziru. Da izpolnimo to svojo nalogo, potrebujemo izobrazbo na vseh poljih, temu je služil tudi gospodinjski tečaj. Nadvse dobra udeležba pri zaključni prireditvi je tudi najboljši dokaz, da ima narod sam kar največje razumevanje za vsakovrstno izobrazbo. Z voščili za praznike in novo leto je govornik zaključil svoja izvajanja.

Društvene prireditve. V nedeljo 9. januarja igra „Edinost“ v Škofičah v svoji dvorani ob 3. uri pop. igr. „Nemški ne znajo“ in „Kisle gobe“, vmes so deklamacije, tamburanje, govor in petje. — Isto nedeljo je pri Prangarju na Brnci ob pol 3. uri pop. nastop Zahomčanov v igri „L o v s k i t a t“. — Isto nedeljo je ob 10. uri dop. v **Hodišah** v domu sv. Jožefa izobrazevalen tečaj z zaključnim družabnim večerom.

Gospodarski vestnik

Prva lastovka?

Tik pred prazniki je zasedala kmetijska zbornica. V uvodnem govoru je prezident posl. Irska podal izčrpno sliko gospodarskega položaja koroškega kmetijstva ter povdaril, da še ni prekoračena točka gospodarskega zastoja ter da bo morala zbornica posvetiti vso pozornost izboljšanju prodajnih prilik in kakovosti kmetijskih pridelkov. V posebnem se je prezident bavil z mlekarstvom, lesnim gospodarstvom in sadjarstvom. V razgovoru je posl. Mikl opozoril na težke prilike juž-

ne Koroške in naglasil potrebo slovenske priloge listu „Bauernbündler“. Izvoljen je bil nato odsek štirih članov — dež. svetnika Adlassniga, posl. Mikla, svet. Plešivnika in svet. Hernler-ja — ki bo svojo pozornost posvetil potrebam slovenske Koroške. — Zbornični proračun za leto 1938 predvideva 216.912 S izdatkov in 196.000 S dohodkov, delojemalski odsek pa 67.490 šil. izdatkov, ki so kriti z dohodki iste višine.

Dovoz živeža iz Jugoslavije prepovedan! Kmetijski minister je z 21. decembrom odredil prepoved dovoza živeža iz jugoslovanskih obmejnih krajev na podlagi takozvanih obmejnih legitimacij. Prepoved je izšla, ker je ponekod v Jugoslaviji živina zbolela na slinjavki in parkljevki (Maul- und Klauenseuche). Prepoved bo obmejne prebivalce težko zadela, ker je ugodnost obmejnega prometa pomenila posebno za revnejše izdatno gospodarsko pomoč. Saj so na podlagi izstavljenih legitimacij smeli dnevno kupovati do 3 kg pšenice moka po 40 g, do 3 kg belega kruha po 50 g, 1 kg mesa za 1 šiling in do 20 jajec, vse to carine in dajatev prosto. Upanje je, da ostane prepoved prehodnega značaja.

Svež krompir je dobra konjska krma. V obdobjih deželah se udomačuje krmljenje konj s svežim krompirjem, ki baje polno nadomešča oves. Gomolje dobro operejo in izberejo ter nato razrežejo na male kocke. Nato jih vsujejo za 24 ur v posodo z vodo, da se zmehčajo, nakar jih zvečer pokladajo konjem in sicer nikdar nad 12 kg dnevno. Kmetje trdijo, da ostanejo konji ravno tako pri moči kakor ob pokladanju dragega ovsu. Seve pa zahteva krmljenje krompirja izredno snago in vestnost.

Pepel je važno gnojilo. V lesnem pepelu je največ apna, nekoliko kalija in zelo malo fosforne kisline. Pravilno uporabljen je lesni pepel dobro gnojilo bodisi za vrt, sadno drevje ali druge kulturne rastline. Za rastline nima nikakih škodljivih snovi in učinkuje kakor umetna gnojila. Popolnoma mu manjka dušik, zato je treba pri gnojenju s pepelom dati rastlinam posebej dušik z umetnimi gnojili ali gnojnico. Posebno dober je pepel za kisle zemlje, ker odvzame preobilno kislino. Najugodnejši čas za gnojenje je jesen in zima. Na en ar ga potrosimo do 50 kg in sicer ga ob lepem vremenu zakopljemo, da se dobro zmeša z zemljo.

Senena kopel je nadvse učinkovita. Bodisi da nabiraš travniške rože pred ali med košnjo in jih sušiš, bodisi da nabereš senenega drobiža pod kupi, oboje je dobro uporabljivo. Važno je, da rože oz. seneni drobiž v vreli vodi na štedilniku opražimo, da izžame vrelica vse rastlinske snovi. V to vodo pomakamo obkladke in jih dajemo na bolne ude ali pa vodo zlijemo v kopalno kad in bolnike okopljemo. Kaj vse zdravi posušena travniška roža: vnetja v vratu, katere, hripavost, bolečine v prsih, živčno trganje, revmatizme, zlate žile, želodčni kolik itd. itd. — Znani župnik Kneipp menda pravi, da je taka kopel boljša od zdravljenja nekje na Rivijski ali v Dalmaciji.

Tečaji tujega denarja. V zasebnem kliringu so v minulem tednu plačevali za 100 dinarjev 11.60 do 11.66 šilingov, 100 mark 211.59 S, sto dolarjev 529.74, sto čeških kron 17.85, 1 angleški funt 26.48 šilingov.

Zanimivosti

Bodočnost je slovanska.

Zadnja in največja politika je politika otroških zibel. To je klic, ki gre danes sosebno po nemškem svetu, kjer učenjaki s svarilnim glasom opozarjajo, da nemški narod umira, ker nazaduje število njegovih rojstev od leta do leta. Nedavno je ugotovil znani dunajski prof. Winkler žalostno dejstvo, da je nemštvo v Avstriji v stalnem nazadovanju. Tako je na primer Dunaj samo v septembru nazadoval za domala 1000 oseb, številka smrti pa se večja od meseca do meseca. Avstrija je v primeri z drugimi državami glede prirastka na zadnjem mestu. Dr. Burgdörfer iz rajha je v nekem članku ugotovil, da prekašajo Nemci jo razen Avstrije vse druge evropske države, nadkrilila jo je celo Francija, južnoromanske države pa jo prekašajo za celih 60 odstotkov.

Burdörfer še ugotavlja, da korakajo po številu rojstev slovanski narodi: Poljska, Rusija, Bolgarija, Jugoslavija, Češka. Poljska država, ki šteje danes 30 milijonov prebivalcev, bo štela leta 1950 40 milijonov in bo torej postala prava velesila. Danes ima Evropa okoli 500 milijonov ljudi, od katerih je 46 odstotkov Slovanov, 30% Germanov in 24% Romanov. Okoli leta 1916 bo štela Evropa približno 600 milijonov ljudi, polovica evropskega

prebivalstva bo slovanska, četrtnina germanska, romanski del pa ne bo znašal niti četrtno.

Slovani torej po številu stalno naraščajo. Z naraščanjem je računati še dolga desetletja in bo to naraščanje imelo nujne posledice tudi na razmerja v Evropi. Od Slovanov zavisi, če nekoč naraščanja ne bo ustavilo počasno padanje rojstev.

Veličastnost vseirja. Iz Kalifornije poročajo, da je odkrila tamošnja svetovno-znana zvezdarna s pomočjo nejmodernejših daljnogledov ozvezdje, katerega svetloba rabi do zemlje 80 milijonov let. Razdalja nam postane vsaj nekoliko umljiva, če vemo, da rabijo sončni žarki do zemlje, ki je od sonca oddaljena celih 152 milijonov km, nekaj nad 8 minut. Čim bolj popolni so znanstveni aparati za merjenje vseirja, tem veličastnejši se odpira nebesni prostor v svoji neizmernosti. In vendar je tudi vseirje samo stvar iz tSvarnikovih rok.

Volna iz kamenja. Spet so jo enkrat Amerikanci pogruntali. Tam prodajajo preproge, ki so iz volne, napravljene naravnost iz kamna. V velikih pečeh topijo dolomit, rastopino spihajo na prosto, da se razkadi v prah, nakar se brezštevilne male kapljice raztegnejo v tanke nitke. Nato odstranijo nekatere odvišne snovi, očistijo nitke v parafinovi vodi in nato stisnejo v uporabljive kose. Seve ne merijo te volne po metrih, marveč po tonah.

20 stotov težko štorčljino gnezdo. Znano je, da so štorčlje sijajne inženjerke pri grajenju svojih gnezd. V Zobenicali na Češkem so pri reparaturi neke hiše previdno odstranili štorčljino gnezdo in na povelje muhavega mojstra gnezdo stehali. Njegova teža je znašala nekaj nad 19 stotov. Seve je bilo staro več desetletij in ga je imela ena in ista štorčljina družina brčkone že v tretjem kolenu v posesti. Za vigred so ji delavci že pripravili na isti strehi nov fundament, staro vozno kolo, in stavba bo začela rasti vnovič.

Koliko pokadimo? Avstrijska tobačna režija je izdala nekatere številke iz leta 1936. Cigar so kadilci popuhali v zrak kar 106 milijonov komadov. Cigaretnega tobaka je bilo treba 10.791 meterskih stotov. Cigaret pa so popuili kadilci v letu 1936 nič manj ko 4 milijarde, 331 milijonov in 739 tisoč komadov. Domala polovico te strašne številke tvorijo znane „šport-cigarete“. Pri vsem tem pa navaja režija, da se njeni dohodki krčijo, ker prehajajo kadilci z naraščajočo denarno stisko k vedno cenejšim tobačnim vrstam.

Oh ta čedra! Veste, zakaj so pri Komarjevih vse kokoši oskubljene? — Ne veste? — Zato ker si stari deda čisti svojo čedro s kurjimi peresi!

Listnica uredništva. G. P. M. Namesto zaželjenih nemških prilog Vam določimo knjigo, ki izide predvidoma v tednu dni. Cena ji je 2.50 S. — G. J. O. Ja! Vsikdar že so bili dobri živci pol uspeha in zadnja skrivnost vsake torej tudi narodnostne politike. — G. M. K. Lepaki z Jugoslavijo v maski smrti, kakoršni so bili v navadi za časa glasovanja na stenah naših šol in prijateljstvo med Avstrijo in Jugoslavijo se po našem mnenju res težko da družiti. A kdo protestira proti Korošcu z zeleno glasovnico? — G. A. G. Beležimo na tem mestu in se strinjamo z Vami, da nakup posestva nekje v Melski dolini res ne more pomeniti nikakega povečanja narodne posesti. Pa strah ima vedno velike oči. — G. M. R. Protesti proti pisanju listov so običajno brezplodni in bi zato tudi v Tvoji zadevi bil vsak trud zaman. Bomo skušali torej pojasniti na drug način. — G. M. H. O tem zaenkrat nič! — G. F. P. Vašega sotrudištva smo veseli, želimo le bolj krajevno primernih prispevkov. — G. Č. L. Odgovorili v pismu. Našim sotrudiškom. Najmarljivejšim smo v priznanje razposlali književne nagrade, ki jim bodo hkrati pobuda za nadaljno zvestobo.

Za malo denarja

moške obleke 58.—, 48.—, 39.—, ženski plašči 35.—, 25.—, 19.—, ženske obleke 19.—, 13.—, 9.—, Hubertus-plašči 28.—, 22.—, 19.—, delovni in nedeljski čevlji 18.—, 15.—, 13.—.

Trgovina Elba, Villach,

Weissbriachgasse 12

84

Za 5 S na mesec dobavlja
posnemalnike
Jos. PELZ, Wien XV., Mariahilferstr. 164
Ceniki za-tonj Zastopniki se iščejo

Proda se 2½ ha veliko posestvo v Kotmari vasi. Rediti se morejo 3 glave živine. Več se izve pri Posojilnici v Kotmari vasi, p. Köttmannsdorf. 83